

Απέναντι στο φάσμα του θανάτου

Στο πρώτο μυθιστόρημα του **Ηλίας Λ. Παπαμόσχου** η επιμονή του πρωταγωνιστή **για επιβίωση** τον λυτρώνει από το **πνεύμα του φόβου**

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ως διηγηματογράφος, ο **Ηλίας Λ. Παπαμόσχος** συγκεντρώνει την προσοχή του στο τρίπτυχο του θανάτου, της απώλειας και του πένθους: ένα τρίπτυχο περιβεβλημένο από τη μελαγχολία, τη μοναξιά, τη χηρεία και την πολυκαιρισμένη μνήμη, καθώς και από ένα μόνιμο αίσθημα εγκατάλειψης και χαμένου χρόνου. Ρόλο εν προκειμένω αναλαμβάνουν και η στοιχειωμένη παιδική και εφηβική ηλικία, η νοσταλγία ή η ανάδυση της υπαίθριας και της αστικής καθημερινότητας του γενέθλιου τόπου, καθώς και η εκ των πραγμάτων αδιάκοπα επανερχόμενη εσωστρέφεια.

Η μνήμη, η επιστροφή στα παιδικά και στα εφηβικά χρόνια, η αίσθηση του χαμένου χρόνου και ο γενέθλιος τόπος, πάντοτε σε μελαγχολικούς και εσωστρεφείς τόνους, δίνουν το «παρών» και στο πρώτο μυθιστόρημα του Παπαμόσχου, όπου υπό τον τίτλο *Η καταγωγή της λύπης* (εκδ. Πατάκη) απομακρύνεται από τις φέτες ζωής που ενοφθαλμίζονται σε σύντομες φράσεις ή σε ακαριαίες εικόνες στα διηγήματά του, για να απλωθεί σε μια συνθετότερη δράση, χωρίς παρ' όλα αυτά να εγκαταλείψει τις εσώτερες ποιητικές του διαθέσεις. Όπως και στην αμέσως προηγούμενη συλλογή διηγημάτων του, τη *Μνήμη του ξύλου* (2019), ο Παπαμόσχος επικεντρώνεται πρωτίτως σε ένα πλέγμα μνημονικών διανοίξεων, οι οποίες

αυτή τη φορά εντάσσονται σε μια γραμμή βιογραφικής εξιστόρησης, ξεκινώντας πρώτα από την παιδική και την εφηβική φάση του ήρωά του, του Αλέκου, στην Καστοριά, για να προχωρήσουν κατόπιν στα χρόνια της ενηλικίωσης και της ωριμότητας στην Πάτρα και στην Αθήνα, επανακάμπτοντας εν τέλει στην Καστοριά.

Η μελαγχολία του αφηγητή και του ήρωα οφείλονται τώρα, όντας αποτυπωμένες και εν τίτλω, σε δύο στοιχεία: στον φόβο του θανάτου που προκαλεί το βαρύ ιστορικό της οικογένειας με τον καρκίνο και στην απέχθεια για τη βία την οποία έχουν πυροδοτήσει οι τραυματικές φιλικές και ερωτικές σχέσεις του Αλέκου κατά τη διάρκεια του μεγαλύτερου μέρους του βίου του.

Αυτό μας φέρνει ξανά στη ριζωμένη πεποίθηση για τον χρόνο που έχει σπαταληθεί επί ματαίω (φίλοι και αγαπημένες γυναίκες φτιάχνουν μια αλυσίδα συνεχόμενων διαψεύσεων), αλλά και στη σημασία της γενέθλιας γης, που έρχεται να κλείσει τον κύκλο της περιπλάνησης ανά την Ελλάδα και στην πραγματικότητα της ζωής. Και ξαφνικά ξεπροβάλλει το απόλυτο γεγονός: η προσβολή του Αλέκου από την ασθένεια η οποία ανέκαθεν τον γέμιζε με δέος. Και εν προκειμένω η μελαγχολία και η εσωστρέφεια θα δώσουν τη θέση τους, υπό την πίεση του άγχους της αρρώστιας, σε ένα σαφώς πιο θαρραλέο και μαχητικό πνεύμα.

Πιασμένος από τις ρίζες των μαλλιών του για να βγει στην επιφάνεια και για να αναπνεύσει καθαρό αέρα, ο Αλέκος θα δει στο φάσμα του θανάτου το σήμα για την τελική συντριβή, αλλά και τη βάση για τη λύτρωση από όσα τον έχουν καταδυναστεύσει επί δεκαετίες.

Ο Παπαμόσχος είναι, βέβαια, πολύ προσεκτικός: ο Αλέκος δεν ξεμπερδεύει από τη μια στιγμή στην άλλη με τα φαντάσματά του, ούτε απαλλάσσεται διαμιάς από τη σκιά του θανατικού. Παγιδευμένος σε θεραπείες, φάρμακα και εγχειρήσεις, εξαρτημένος από ιατρικές γνωματεύσεις και κλινικά αποτελέσματα, εγκλωβισμένος σε άπειρες πιθανολογήσεις και στατιστικές, θα ζήσει ξανά και ξανά το τέλος του, θα συνομιλήσει κατ' επανάληψη με τους νεκρούς του, καταφέροντας εν κατακλείδι να δώσει σάρκα και οστά στην επιμονή του για επιβίωση και συνέχεια – με τη βοήθεια και της τύχης, η οποία δεν του επιφυλάσσει τη μοίρα της μάνας, της αδελφής και του πατέρα του.

Με το πρώτο του μυθιστόρημα ο Παπαμόσχος εξασφαλίζει την ενότητα με τη διηγηματογραφική του παραγωγή, ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις ενός περιπλοκότερου αφηγηματικού είδους και διασώζοντας την προσωπική του ματιά και ευαισθησία με μια γραφή που ξέρει πώς να χειριστεί τα υψηλά του αισθήματα χωρίς να εξοκειλεί ποτέ στην αισθηματολογία και στο μελόδραμα.

ΗΛΙΑΣ Λ. ΠΑΠΑΜΟΣΧΟΣ
Η καταγωγή της λύπης
Εκδόσεις Πατάκη, 2021,
σελ. 192, τιμή 9,90 ευρώ